

Materiaalia vammaisuuden, erilaisuuden ja yhdenvertaisuuden käsittelyyn alakoulussa

Sisältää:

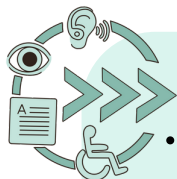
- Käsitteet: erilaisuus, vammaisuus ja yhdenvertaisuus
- Totta vai Tarua? -väitteet
- Inkan video
- Onnenpyörä & kysymyksiä Inkan videosta

Käsitteitä

Erilaisuus

- Erilaisuutta on monenlaista.
- Voi olla eri ikäinen tai eri näköinen.
- Voi olla erilaisia kiinnostuksen kohteita tai taitoja.
- Kaikki olemme erilaisia.
- Olemme kaikki hyviä eri asioissa.
- Me kaikki tarvitsemme myös apua erilaisissa asioissa.

Vammaisuus

- Vammaisuutta voi olla monenlaista.
- Ihmisellä voi olla esimerkiksi kehitysvamma, näkövamma, kuulovamma tai liikuntavamma.
- Video: **Mikä on kehitysvamma?** ([linkki](#))
- Erilaiset vammat aiheuttavat erilaisia tuen tarpeita arjessa ja jokapäiväisessä elämässä.
- Avun ja tuen tarve on jokaisella yksilöllistä.
- Ei voida yleistää, että vammaisen henkilö tarvitsisi aina tietynlaista apua. Jokainen vammaisen henkilö on yksilö, kuten jokainen meistä.

Yhdenvertaisuus

- Oppilailta voi kysyä aluksi: *“Tietääkö joku mitä yhdenvertaisuus tarkoittaa?”*
- Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia.
- Suomessa on lakeja, jotka määrittelevät, että kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia. (mm. yhdenvertaisuuslaki, perustuslaki...)
- Laissa sanotaan, että ketään ei saa kiusata.
- Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta esim. ihmisten sukupuolesta, iästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vammasta, terveydentilasta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

Vinkki! Yhdenvertaisuuden käsitteen ymmärtämistä helpottamaan löytyy materiaalia → ja hyvä kuva [Unicefin sivuilta](#). (Klikkaa auki *“Mitä tarkoittaa positiivinen erityiskohtelu?”*)

Erilaisuus ja tunteet

- Oppilailta voi kysyä: *“Jännittääkö joskus tavata ihminen, joka on jollakin tavalla erilainen? Oletteko joskus olleet tällaisessa tilanteessa?”*
- Joskus toisten ihmisten erilaisuus voi tuntua jännittävältä, jopa pelottavalta. On tärkeää, että näistä tunteista voi jutella jonkun kanssa (esim. vanhemmat/opettaja).
- Vaikka toisen ihmisen erilaisuus jännittäisi, ei ketään saa silti ikinä kiusata.

TOTTA vai **TARUA** -väitteitä

<p>Kehitysvammaiselle ihmiselle voi olla vaikeaa oppia ja ymmärtää uusia asioita.</p>	<p>TOTTA Tämä on osa kehitysvammaisuuden määritelmää. Myös aikuisena kehitysvammaiset ihmiset tarvitsevat elämässä apua.</p>
<p>Pyörätuolia käyttävä ihminen on kehitysvammainen.</p>	<p>TARUA Kaikki kehitysvammaiset ihmiset eivät käytä pyörätuolia.</p> <p>Pyörätuolia käyttävällä ihmisellä voi olla esimerkiksi liikuntavamma tai esimerkiksi ikääntyneellä muutoin heikentynyt fyysinen toimintakyky, jonka vuoksi käyttää pyörätuolia.</p> <p>Pyörätuoli on liikkumisen apuväline, jonka käyttämiseen syitä voi olla monia.</p> <p>Pyörätuolia käyttävällä ihmisellä voi olla myös kehitysvamma.</p>
<p>Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikki ihmiset saavat samoja asioita ja yhtä paljon.</p>	<p>TARUA Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikilla ihmisillä on samat ihmisoikeudet ja kaikki ihmiset ovat yhtä arvokkaita.</p> <p>Jokaisella ihmisellä tulee olla samanlaiset mahdollisuudet osallistua.</p>
<p>Jokaisella ihmisellä on omat vahvuudet.</p> <p>Jokainen ihminen on hyvä ja taitava jossain asiassa.</p>	<p>TOTTA Jokaisella on vahvuuksia. Erilaisilla ihmisillä on erilaisia vahvuuksia.</p>

TOTTA vai TARUA -väitteitä

<p>Ihmisen ulkonäöstä voi päätellä, että hänellä on jokin vamma.</p>	<p>TOTTA Ihmisen ulkonäöstä ei voi aina päätellä vammaisuutta.</p> <p>ja Toki jotkin vammat voi olla nähtävissä, muttei aina.</p> <p>TARUA Esim. näkövammaisella henkilöllä voi olla valkoinen keppi, josta voi päätellä hänellä olevan näkemiseen liittyviä haasteita.</p> <p>Pelkän ulkonäön perusteella ei kuitenkaan voi tehdä oletuksia toisesta ihmisestä.</p>
<p>Vain ihmiset, joilla on jokin vamma tarvitsevat toisten ihmisten apua.</p>	<p>TARUA Kaikki ihmiset tarvitsevat joskus toisten ihmisten apua.</p>
<p>Vammainen on haukkumasana.</p>	<p>TOTTA Laissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Vammaisella ihmisellä voi olla esimerkiksi kehitysvamma, liikuntavamma, aivovamma tai aistivamma.</p> <p>ja</p> <p>TARUA Jos ihmistä, joka ei ole vammainen nimittelee vammaiseksi, se on haukkumista. Sanaa vammainen ei tulisi käyttää väärin. Vammaisista ihmisistä voidaan käyttää myös termiä "tukea tarvitseva henkilö".</p> <p>Yleensä ihmisistä on kohteliasta puhua heidän omilla nimillään.</p>

TOTTA **vai** **TARUA** -vastauslaput

Video: Inkan päivä

Linkki videoon: https://youtu.be/KEfLqgP_j9E?si=h72DgjOsuFDZYDbt

Video kertoo 7-vuotiaan Inkan tavallisesta päivästä.

Inkan päivässä tapahtuu monia samankaltaisia asioita, kuin kenen tahansa päivässä. Video ei sanoita tarkasti päivän kulkua tai asioita, joita videolla nähdään, vaan jättää katsojan omalle ajattelulle tilaa ja mahdollistaa keskustelun videosta heräävistä ajatuksista.

Videon tehnyt Päivi Muurinen;

<https://elamanmittaisellamatkalla.fi/> &

<https://www.instagram.com/elamanmittaisellamatkalla/>

Video on katsottavissa myös @elamanmittaisellamatkalla tai @tukenafi instagram-tileillä.

Onnenpyörä - kysymyksiä Inkan videosta:

<https://wordwall.net/fi/resource/74502609>

Onnenpyörän kysymykset auttavat keskustelemaan videosta oppilaiden kanssa.

Onnenpyörä-kysymykset & vastauksia

1. Missä Inka on hyvä?

2. Missä sinä olet hyvä?

Kysymysten 1 & 2 kohdalla oppilaiden kanssa voidaan jutella siitä, että kaikilla on erilaisia vahvuuksia ja kaikki ovat hyviä eri asioissa.

3. Millaisista asioista Inka pitää?

4. Millaisista asioista sinä pidät?

Kysymysten 3 & 4 kohdalla oppilaiden kanssa voidaan keskustella siitä, että ihmiset ovat erilaisia ja pitävät erilaisista asioista.

5. Millaisissa asioissa sinä tarvitset apua?

6. Millaisissa asioissa Inka tarvitsee apua?

Kysymysten 5 & 6 kohdalla oppilaiden kanssa voidaan keskustella siitä, että kaikki ihmiset tarvitsevat apua. Myös aikuiset ihmiset tarvitsevat välillä apua. Vammaisilla henkilöillä voi olla erilaisia avun tarpeita. Lievästi kehitysvammainen henkilö voi tarvita apua raha-asioiden hoitamiseen ja kodin askareisiin. Vaikeammin vammainen henkilö puolestaan voi tarvita apua esimerkiksi pukemiseen ja ruokailuun.

7. Missä voisit auttaa Inkaa?

8. Missä asioissa Inka voisi auttaa sinua?

Kysymysten 7 & 8 kohdalla oppilaiden kanssa voidaan keskustella toisten auttamisesta. On kohteliasta pyytää lupa auttamiseen. Ei ole soveliasta esimerkiksi koskea pyörätuolia käyttävän henkilön pyörätuoliin ilman lupaa. Kaikilla ihmisillä on kykyä auttaa myös joissain asioissa toisia ihmisiä.

9. Mitä voisit oppia Inkalta?

Oppilaiden kanssa voi keskustella Inkan vahvuuksista ja, sen kautta pohtia millaisia asioita Inkalta voisi oppia. Voimme aina oppia toinen toisiltamme asioita.

Onnenpyörä-kysymykset & vastauksia

10. Miten voit tutustua uuteen ihmiseen?

Oppilaiden kanssa voidaan pohtia: Mitä uudelle ihmiselle voi tavatessa sanoa? Missä paikoissa uusiin ihmisiin voi tutustua? Miten tutustua toiseen, jos toinen on jollain tavalla erilainen ja kohtaaminen jännittää?

11. Mitä samanlaisia asioita Inkan päivässä oli kuin sinun arkipäivissä?

12. Mitä erilaisia asioita Inkan päivässä oli kuin sinun arkipäivissä?

Kysymyksissä 11 & 12 kohdalla oppilaiden kanssa voi keskustella siitä, kuinka samankaltaisia asioita kaikkien arjessa tapahtuu, ruokailu, koulussa käyminen, läksyt ym. Vaikka ihmisellä olisi jokin vamma, on hänen arjessaan kuitenkin hyvin pitkälti samankaltaisia asioita, kuin ihan jokaisella muullakin. Jokaisen on tärkeää saada elää itselleen mielekästä elämää ja esimerkiksi harrastaa sellaisia asioita, joita haluaa.

13. Mitä mukavaa voisit sanoa Inkalle?

Jokainen haluaa ja ansaitsee kuulla kehuja ja mukavia asioita itsestään.

14. Mitä sinulle tulee mieleen erilaisuudesta?

Oppilaiden kanssa voidaan pohtia, mitä erilaisuus on ja millaisia asioita siihen voi liittyä.

15. Mitä voit tehdä, jos näet jotakin kiusattavan?

On tärkeää keskustella oppilaiden kanssa siitä, että erilaisuus ei koskaan ole syy kiusata. Ketään ei saa kiusata. Oppilaiden kanssa voi pohtia, kuinka voisi toimia, jos näkee jotakin kiusattavan.

Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hanke 2023-2026

<https://uvva.diak.fi/>

- Vammaisalalla on puute osaavasta työvoimasta UVVA-hankkeella voimme vaikuttaa osaltamme siihen, että myös tulevaisuudessa on riittävästi osaajia vammaisalalla.
- On tunnistettu vammaistyön heikko vetovoima, sillä monellakaan nuorella ei ole kosketuspintaa vammaisuuteen. Hankkeella voimme lisätä nuorten tietoisuutta vammaisuudesta, erilaisuudesta ja yhdenvertaisuudesta jo peruskoulusta alkaen.
- Hankkeen tavoitteena on tuoda vammaistyön näkyväksi ja vähentää ennakkoluuloja. Hankkeessa yhteiskehitämme yhdessä nuorten kanssa materiaalia vammaistyön kiinnostavuuden ja saavutettavuuden lisäämiseksi.

Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla